

การนำเสนอโครงการการใช้ เพลงพื้นบ้านภาคกลางในการสอนวิชาภาษาไทย
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

นางนิภา อุคมโชค

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชามัธยมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-578-268-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017482 ๒๕๓๓

A PROPOSED PROGRAM OF USING CENTRAL REGION FOLKSONGS
IN TEACHING THAI LANGUAGE SUBJECT AT THE UPPER
SECONDARY EDUCATION LEVEL

Mrs.Nipa Udomchok

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Secondary Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-578-268-8

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมเพียงแผ่นเดียว

นิภา อุดมโชค : การนำเสนอโครงการการใช้เพลงพื้นบ้านภาคกลางในการสอนวิชาภาษาไทย
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (A PROPOSED PROGRAM OF USING CENTRAL REGION
FOLKSONGS IN TEACHING THAI LANGUAGE SUBJECT AT THE UPPER SECONDARY
EDUCATION LEVEL) อ.ที่ปรึกษา , ศ.ดร.สุจิต เพียรชอบ, 429 หน้า.
ISBN 974-578-268-8

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็น การปฏิบัติ และความต้องการในการนำเพลง
พื้นบ้านภาคกลางมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ของครูภาษาไทยและนักเรียน และนำเสนอ
โครงการการใช้เพลงพื้นบ้านภาคกลางในการสอนวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตัวอย่าง
ประชากรเป็นครูภาษาไทย จำนวน 125 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 450 คน ใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 5 สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2532
โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนำมาวิเคราะห์ โดยหาค่าร้อยละ
ค่ามัธยฐานเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ผลการ
วิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ด้านความเหมาะสมของจุดมุ่งหมายในการใช้เพลงพื้นบ้านภาคกลาง ครูและนักเรียนมี
ความเห็นสอดคล้องกันว่า มีความเหมาะสมมาก
2. ด้านเนื้อหาวิชาภาษาไทยที่ใช้เพลงพื้นบ้านภาคกลาง ครูและนักเรียนมีความเห็น
สอดคล้องกันว่า มีการปฏิบัติน้อย และมีความต้องการนำมาใช้มาก
3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เพลงพื้นบ้านภาคกลาง ครูและนักเรียนมีความ
เห็นสอดคล้องกันว่า มีการปฏิบัติน้อย และมีความต้องการนำมาใช้มาก
4. ด้านการนำเพลงพื้นบ้านภาคกลางมาใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย
ครูและนักเรียนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า มีการปฏิบัติน้อยและมีความต้องการนำมาใช้มาก
5. ด้านวิธีการวัดและประเมินผลกิจกรรมการเรียนการสอนที่นำเพลงพื้นบ้านภาคกลางมาใช้
ครูและนักเรียนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า มีการปฏิบัติน้อยและมีความต้องการนำมาใช้มาก

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำเสนอโครงการการใช้เพลงพื้นบ้านภาคกลางใน
การสอนวิชาภาษาไทย ซึ่งประกอบด้วย ชื่อโครงการ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เนื้อหา
กิจกรรมการสอน การประเมินผล แนวทางในการจัดกิจกรรม และผลที่คาดว่าจะได้รับ นำโครงการ
ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน ตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข และนำเสนอ
โครงการฉบับสมบูรณ์

ภาควิชามัธยมศึกษา.....
สาขาวิชาการสอนภาษาไทย.....
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

NIPA UDOMCHOK : A PROPOSED PROGRAM OF USING CENTRAL REGION FOLKSONGS
IN TEACHING THAI LANGUAGE SUBJECT AT THE UPPER SECONDARY EDUCATION
LEVEL. THESIS ADVISOR : PROF.DR.SUCHARIT PIENCHOB, 429 PP.
ISBN 974-578-268-8

The purpose of this research was to study the opinions, the performance and needs of the teachers and students, concerning the utilization of central region folksongs in teaching Thai language subject and to propose a program of using central region folksongs in teaching Thai language subject at the upper secondary educational level. The subjects of this study were 125 Thai teachers and 450 upper secondary students in academic year 1989 in the secondary schools of the educational region five under the Department of General Education, the Ministry of Education. The instrument was the questionnaires. The obtained data were analyzed by means of percentage, arithmetic mean, standard deviation and then presented in tables and descriptive forms.

The major findings were as followed:

1. In the aspect of objectives, it was found that Thai language teachers and students agreed that the objectives of using central region folksongs were appropriate at the high level.
2. In the aspect of content, it was found that Thai language teachers and students agreed that the content of central region folksongs were performed at the low level, but needed of the high level.
3. In the aspect of instructional activities, it was found that Thai language teachers and students agreed that the instructional activities of using central region folksongs were performed the low level, but needed at the high level.
4. In the aspect of Thai language extra-curricular activities, it was found that Thai language teachers and students agreed that Thai language extra-curricular activities of using central region folksongs were performed at the low level, but needed at the high level.
5. In the aspect of measurement and evaluation, it was found that the measurement and evaluation of instructional activities of using central region folksongs were performed at the low level, but needed at the high level.

From the result of the study, the researcher proposed the program of using central region folksongs consisted of name of the program, rationable, objectives, content, instructional activities, and expected outcomes. Then six specialists were asked to evaluate the program. The program was then revised and improved.

ภาควิชามัธยมศึกษา.....
สาขาวิชาการสอนภาษาไทย.....
ปีการศึกษา 2533.....

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก ศาสตราจารย์ ดร.สุจิต เพียรชอบ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งให้ทั้งความรู้ คำแนะนำ กำลังใจ และด้วยความเอาใจใส่ตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สายใจ อินทร์พรหม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา อุทัยรัตน์ อาจารย์ พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ให้คำแนะนำต่าง ๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ สุมาลย์ พงษ์ไพบูลย์ อาจารย์ สายจินต์ อนุวงศ์นวัฒน์ อาจารย์ ศิวกานท์ ปทุมสุด อาจารย์ จินตนา กล้ายประยงค์ คุณเอนก นาวิกมูล และ นายหวังดี นิมา ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาอุทิศเวลาตรวจแก้ไขเครื่องมือในการวิจัย และโครงการที่นำเสนอเป็นอย่างดี และด้วยความเต็มใจ

ขอกราบขอบพระคุณ นายหวังดี นิมา และ นางสาวสินวล ข้าอาจ พ่อเพลงแม่เพลงลำตัด คณะหวังดี ที่กรุณาตรวจแก้ไขบทเพลงให้สละสลวยยิ่งขึ้น และให้ความอนุเคราะห์ในการบันทึกเสียง

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา ๕ ที่เป็นตัวอย่างประชากรซึ่งให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ คุณประวีติ อุคมโชค ที่ให้กำลังใจ และความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยด้วยดี เสมอมา

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้กำลังใจ ด้วยความปรารถนาอย่างจริงใจ และขอขอบคุณ บัณฑิตวิทยาลัย ที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยเป็นบางส่วน

ขออุทิศความดีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แด่คุณพ่อคุณแม่ที่เคารพรักของลูก

นิภา อุคมโชค

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ข้อตกลงเบื้องต้น	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ความรู้เกี่ยวกับ เพลงพื้นบ้านภาคกลาง	8
ความหมายของ เพลงพื้นบ้านภาคกลาง	8
ความสำคัญและบทบาทของ เพลงพื้นบ้านภาคกลาง ..	11
ประเภทของ เพลงพื้นบ้านภาคกลาง	15
ลักษณะของ เพลงพื้นบ้านภาคกลาง	22
เพลงพื้นบ้านภาคกลางที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน	
ภาษาไทย	29
เพลงพื้นบ้านภาคกลางกับการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย	45
จุดมุ่งหมายของการใช้ เพลงพื้นบ้านภาคกลาง	45
เนื้อหาวิชาภาษาไทยในหลักสูตรวิชาภาษาไทยที่	
เกี่ยวข้องกับ เพลงพื้นบ้านภาคกลาง	49
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	62
การจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย	68
การวัดและประเมินผล	69

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	75
งานวิจัยในประเทศ	75
งานวิจัยต่างประเทศ	82
3 วิธีดำเนินการวิจัย	85
การศึกษาค้นคว้า	85
ตัวอย่างประชากร	85
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	86
การเก็บรวบรวมข้อมูล	90
การวิเคราะห์ข้อมูล	90
การนำเสนอโครงการ	92
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	94
ปัญหาและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างประชากรในการนำ เพลงพื้นบ้านภาคกลางมาใช้ในการเรียนการสอนวิชา ภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	147
การนำเสนอโครงการการใช้เพลงพื้นบ้านภาคกลางในการ สอนวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	165
โครงการที่ 1 (ต่อเติมสำนวน สุภาษิต คำพังเพย เป็นเพลงเหย่ยเมืองกาญจน์)	178
โครงการที่ 2 (แต่งบทร้อยกรอง ด้วยทำนองเพลง พื้นบ้านเพื่อการอนุรักษ์)	193
โครงการที่ 3 (รู้ความหมายของคำ นำไปใช้ถูกหลัก ด้วยเพลงรักพื้นบ้าน)	206
โครงการที่ 4 (เดินกำสัมพันธ์ สร้างสรรค์บทเรียน)	224

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
โครงการที่ 5 (เรียนประเพณีไทยโบราณ จาก เพลงพื้นบ้านภาคกลาง)	232
โครงการที่ 6 (ป้ายนิเทศนิทรรศการ มนต์เพลง พื้นบ้านสืบสานเอกลักษณ์ไทย)	247
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	254
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	254
ตัวอย่างประชากร	254
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	254
วิธีดำเนินการวิจัย	255
การวิเคราะห์ข้อมูล	256
สรุปผลการวิจัย	256
การสร้างและนำเสนอโครงการการใช้เพลงพื้นบ้าน ภาคกลางในการสอนวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย	257
การอภิปรายผล	264
ข้อเสนอแนะ	276
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	277
รายการอ้างอิง.....	278
ภาคผนวก	287
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ	288
ภาคผนวก ข รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร .	289
ภาคผนวก ค ตัวอย่างแบบสอบถาม	291
ภาคผนวก ง ตัวอย่างแบบประเมินโครงการ	333

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก จ ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์	338
ภาคผนวก ฉ การนำเสนอโครงการการใช้เพลงพื้นบ้านภาคกลาง ในการสอนวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ฉบับก่อนประเมิน)	343
ประวัติผู้เขียน	429

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	กลุ่มตัวอย่างประชากรโรงเรียน ครูภาษาไทย และนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย	86
2	จำนวนและร้อยละของสถานภาพของครูภาษาไทย	95
3	จำนวนและร้อยละของสถานภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	98
4	คำขวัญนิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความคิดเห็น ด้านความ เหมาะสมของจุดมุ่งหมายในการใช้ เพลงพื้นบ้านภาคกลาง	104
5	คำขวัญนิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับการปฏิบัติใน การใช้ เพลงพื้นบ้านภาคกลางประกอบการ เรียนการสอน เนื้อหาวิชา การใช้ภาษาไทย	106
6	คำขวัญนิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับการปฏิบัติใน การใช้ เพลงพื้นบ้านภาคกลางประกอบการ เรียนการสอน เนื้อหาวิชา หลักภาษา	108
7	คำขวัญนิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับการปฏิบัติใน การใช้ เพลงพื้นบ้านภาคกลางประกอบการ เรียนการสอน เนื้อหาวิชา วรรณคดี	110
8	คำขวัญนิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับการปฏิบัติใน การใช้ เพลงพื้นบ้านภาคกลางประกอบการ เรียนการสอน เนื้อหาวิชา เลือก	112
9	คำขวัญนิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความต้องการ ในการใช้ เพลงพื้นบ้านภาคกลางประกอบการ เรียนการสอน เนื้อหา วิชาการ ใช้ภาษาไทย	114
10	คำขวัญนิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความต้องการ ในการใช้ เพลงพื้นบ้านภาคกลางประกอบการ เรียนการสอน เนื้อหาวิชา หลักภาษา	117

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	คำขวัญนิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความต้องการในการใช้ เพลงพื้นบ้านภาคกลางประกอบการ เรียนการสอน เนื้อหาวิชา วรรณคดี	120
12	คำขวัญนิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความต้องการในการใช้ เพลงพื้นบ้านภาคกลางประกอบการ เรียนการสอน เนื้อหาวิชา เลือก	123
13	คำขวัญนิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับการปฏิบัติใน การใช้ เพลงพื้นบ้านภาคกลางจัดกิจกรรมประกอบชั้นตอนการสอน ...	126
14	คำขวัญนิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับการปฏิบัติใน วิธีการใช้ เพลงพื้นบ้านภาคกลางจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	127
15	คำขวัญนิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับการปฏิบัติใน การใช้ สื่อประ เภทสิ่งพิมพ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ ใช้ เพลงพื้นบ้านภาคกลาง	128
16	คำขวัญนิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับการปฏิบัติใน การใช้ สื่อประ เภทอุปกรณ์และวัสดุประกอบการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่ใช้ เพลงพื้นบ้านภาคกลาง	129
17	คำขวัญนิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับการปฏิบัติใน การใช้ สื่อประ เภทแหล่งวิทยาการประกอบการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่ใช้ เพลงพื้นบ้านภาคกลาง	130
18	คำขวัญนิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความต้องการใน การใช้ เพลงพื้นบ้านภาคกลางจัดกิจกรรมประกอบชั้นตอนการสอน ...	131
19	คำขวัญนิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความต้องการใน การนำวิธีการใช้ เพลงพื้นบ้านภาคกลางจัดกิจกรรมการเรียนการสอน .	132

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
20	คำขวัญนิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยง เบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความต้องการในการนำสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เพลงพื้นบ้านภาคกลาง	134
21	คำขวัญนิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยง เบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความต้องการในการนำสื่อประเภทอุปกรณ์และวัสดุประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เพลงพื้นบ้านภาคกลาง	135
22	คำขวัญนิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยง เบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความต้องการในการนำสื่อประเภทแหล่งวิทยาการประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เพลงพื้นบ้านภาคกลาง	138
23	คำขวัญนิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยง เบนมาตรฐาน เกี่ยวกับการปฏิบัติในการนำเพลงพื้นบ้านภาคกลางมาใช้ในการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย	139
24	คำขวัญนิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยง เบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความต้องการในการนำเพลงพื้นบ้านภาคกลางมาใช้ในการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย	141
25	คำขวัญนิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยง เบนมาตรฐาน เกี่ยวกับการปฏิบัติในการใช้วิธีการวัดและประเมินผลกิจกรรมการเรียนการสอนที่นำเพลงพื้นบ้านภาคกลางมาใช้	144
26	คำขวัญนิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยง เบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความต้องการในการใช้วิธีการวัดและประเมินผลกิจกรรมการเรียนการสอนที่นำเพลงพื้นบ้านภาคกลางมาใช้	145
27	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับโครงการการใช้เพลงพื้นบ้านภาคกลาง ในการสอนวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ...	155

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
28	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับตัวอย่างโครงการการใช้เพลง พื้นบ้านภาคกลางในการสอนวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	158

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย